

דברי חז"ל לפסח

1. ושמרתם את המצות: ר' יאשיה אומר אל תקרי כן אלא ושמרתם את המצוות

כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצוה. אלא אם בא מצוה

לידך עשה אותה מיד (מכילתא בא)

2. אני ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים: כל הכופר ביציאת מצרים כאלו

כפר בעיקר (ספרי יתרו)

3. אמר רב פפא הכל מודים בפסח שמניח פרוסה בתוך שלמה ובוצע מאי טעמא

לחם עוני כתיב א"ר אבא וכשכת חייב אדם לבצוע על שתי ככרות מ"ט לחם משנה

כתיב (ברכות לט:)

4. רבי עקיבא אומר... לחם עוני פרט לעיסה שנילושה ביין ושמן ודבש מאי טעמא

דר' עקיבא מי כתיב לחם עוני עני כתיב...האי דקרינן ביה עוני כדשמואל דאמר

שמואל לחם עוני לחם שעונין עליו דברים הרבה (פסחים לו.)

דברי חז"ל לפסח

5. תניא רבי אליעזר אומר בתשרי נברא העולם בתשרי נולדו אבות בתשרי מתו אבות בפסח נולד יצחק בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה בראש השנה יצא יוסף מבית האסורין בר"ה בטלה עבודה מאבותינו במצרים בניסן נגאלו בתשרי עתידין ליגאל, ר' יהושע אומר בניסן נברא העולם בניסן נולדו אבות בניסן מתו אבות בפסח נולד יצחק בר"ה נפקדה שרה רחל וחנה בר"ה יצא יוסף מבית האסורין בר"ה בטלה עבודה מאבותינו במצרים בניסן נגאלו בניסן עתידין ליגאל (מסכת ר"ה י"א).

6. שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה והיה העולם שמם עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע והם הם העמידו תורה אותה שעה תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת (יבמות סב):

7. למועד חודש האביב: מכאן שמעברין את השנים כדי שלא תהא חוגג אלא

בחודש האביב (מכילתא)

8. בשלשה מקומות נאמר בעצם היום הזה נאמר בנח בעצם היום הזה (בראשית ז') לפי שהיו דורו אומרים כך וכך אם אנו מרגישים בו (שנכנס לתיבה) אין אנו מניחים אותו ולא עוד אלא אנו נוטלים כשלים וקרדומות ומבקעים את התיבה אמר המקום הריני מכניסו לתיבה בחצי היום וכל מי שיש בו כח למחות יבוא וימחה. ומה ראה לומר במצרים בעצם היום (שמות י"ב) לפי שהיו מצרים אומרים מכך ומכך אם אנו מרגישים בהם (שיוצאים ממצרים) אין אנו מניחים אותם ולא עוד אלא אנו נוטלים סייפים וחרבות ואנו הורגים בהם אמר המקום הריני מוציאם בחצי היום וכל מי שיש בו כח למחות יבוא וימחה. ומה ראה לומר כאן (במיתת משה) בעצם היום הזה לפי

דברי חז"ל לפסח

שהיו ישראל אומרים מכך וכך אם אנו מרגישים בו (במלאך המות) אין אנו מניחים אותו אדם שהוציאנו ממצרים וקרע לנו את הים והוריד לנו את התורה והוריד לנו את המן והגיו לנו את השליו ועשה לנו נסים וגבורות אין אנו מניחים אותו אמר המקום הריני מכניסו למערה בחצי היום וכל מי שיש בו כח יבוא וימחה לכך נאמר בעצם היום הזה לאמר: (סיפרי פרשת האזינו פסקא שלז)

9. ור' אלכסנדר בתר דמצלי אמר הכי רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבועיסה ושעבוד מלכיות יהי רצון מלפניך שתצילנו מידם ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם (ברכות ז).

רש"י - שאור שבועיסה. ילך הרע שזלצנו המחמילנו:

10. אמר רבא מצה בזמן הזה דאורייתא ומרור דרבנן ומאי שנא מרור דכתיב על מצות ומרורים בזמן דאיכא פסח יש מרור ובזמן דליכא פסח ליכא מרור מצה נמי הא כתיב על מצות ומרורים מצה מיהדר הדר ביה קרא בערב תאכלו מצות...תניא כוותיה דרבא ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלהיך מה שביעי רשות אף ששת ימים רשות מאי טעמא הוי דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא יכול אף לילה הראשון רשות תלמוד לומר על מצות ומרורים יאכלוהו, אין לי אלא בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מנין ת"ל בערב תאכלו מצות הכתוב קבעו חובה: (פסחים קב).